

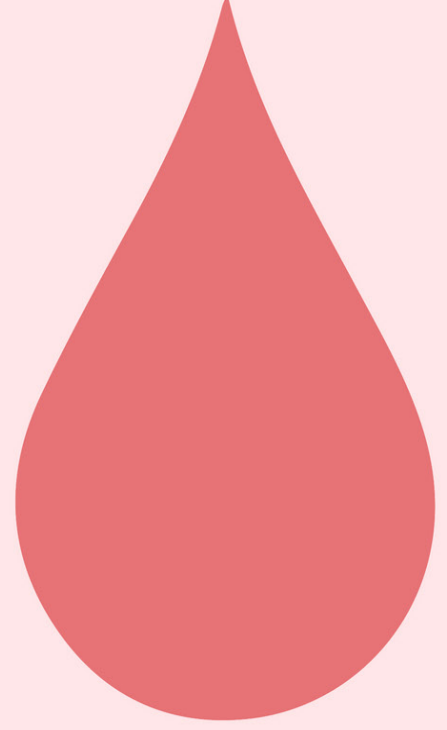
ACIL YARDIM VE AFET YÖNETİCİLERİ DERNEĞİ

SİVİL SAVUNMA VE İTFAİYECİLİK PROGRAMI KOMİSYON RAPORU - I

ACIL YARDIM VE AFET YÖNETİCİLERİ DERNEĞİ

<http://ayayder.org/>

Editör:

Mustafa DOĞAN (MSc, PhDc), Çankırı Karatekin Üniversitesi Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Bölümünde Öğretim Görevlisi ve AYAYDER Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Çalışma Grubunun başkanıdır.

Hüseyin Koçak (MSc, PhDc), Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Acil Yardım ve Afet Yönetimi Bölümünde Araştırma Görevlisi ve AYAYDER başkanıdır.

Yazarlar:

Mustafa DOĞAN (MSc, PhDc), Çankırı Karatekin Üniversitesi Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Bölümünde Öğretim Görevlisi ve AYAYDER Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Çalışma Grubunun başkanıdır.

Haluk AKTAY, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Afet ve Acil Durum Yönetimi Bölümünde Öğretim Görevlisi ve AYAYDER Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Çalışma Grubunun üyesidir.

Cumali KARATUTLU, Amasya Üniversitesi Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Bölümünde Öğretim Görevlisi ve AYAYDER Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Çalışma Grubunun üyesidir.

Murat KULOĞLU, Çukurova Üniversitesi Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı Bölümünde Öğretim Görevlisi ve AYAYDER Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Çalışma Grubunun üyesidir.

Selahattin TAYLAN, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Bölümünde Öğretim Görevlisi ve AYAYDER Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Çalışma Grubunun üyesidir.

Kemal TORPUŞ, Artvin Çoruh Üniversitesi Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Bölümünde Öğretim Görevlisi ve AYAYDER Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Çalışma Grubunun üyesidir.

Can ŞAHAN, Amasya Üniversitesi Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Bölümünde Öğretim Görevlisi ve AYAYDER Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Çalışma Grubunun üyesidir.

Acil Yardım ve Afet Yöneticileri Derneği

SİVİL SAVUNMA VE İTFAİYECİLİK PROGRAMI KOMİSYON RAPORU - I

Editörler

Mustafa Doğan, Hüseyin Koçak

Yazarlar

*Mustafa Doğan, Haluk Aktay,
Cumali Karatutlu, Murat Kuloğlu,
Selahattin Taylan, Kemal Torpuş ve Can Şahan
tarafından düzenlenmiştir*

AYAYDER
ACIL YARDIM VE AFET YÖNETİCİLERİ DERNEĞİ

Bu yayn 2018 yılı

AYAYDER Sivil Savunma ve İfaiyecilik Çalışma Grubu tarafından e-baskı olarak düzenlenmiştir.

© Mustafa Doğan, Hüseyin Koçak (eds), Mustafa Doğan, Haluk Aktay, Cumali Karatutlu, Murat Kuloğlu, Selahattin Taylan, Kemal Torpuş, Can Şahan

Kapak Tasarım:
Cüneyt Çalışkan

Mizanpaj:
Cüneyt Çalışkan

Telif Hakkı ©2018Acil Yardım ve Afet Yöneticileri Derneği
Tüm hakları saklıdır. AYAYDER izni alınmadan bu yayının hiçbir parçası fotokopi veya diğer şekillerde çoğaltılarak ticari amaçlar için kullanılamaz.

AYAYDER Kütüphane Katalođu:
Doğan M & Koçak H ve ark. (2018). AYAYDER Sivil Savunma ve İfaiyecilik Çalışma Grubu Komisyon Raporu I. Url: <http://ayayder.org/>

Bibliyografik referans ve index:

1. Mevcut durum analizi
2. Eğitim ve Öğretim
3. İstihdam olanakları
4. Lisans ve lisansüstü eğitim alanları
5. Sonuç ve öneriler

İçerik

ÖNSÖZ.....	i
1. Mevcut Durum Analizi.....	1
2. Eğitim ve Öğretim.....	5
3. İstihdam Olanakları.....	7
4. Lisans ve Lisansüstü Eğitim Alanları.....	8
5. Sonuç ve Öneriler.....	9

ÖNSÖZ

Acil yardım ve afet yönetimi alanının değerli çalışanları ve kıymetli meslektaşlarım, Acil Yardım ve Afet Yöneticileri Derneği (AYAYDER) olarak çalışma alanlarımıza yönelik çalışma komisyonlarımızı 2017 yılı içerisinde belirledik. Bunlar Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Çalışma Komisyonu, İlk ve Acil Yardım Çalışma Komisyonu, Afet Yönetimi Çalışma Komisyonu oluşturulmuştur. İhtiyaç halinde yeni çalışma komisyonları da oluşturulacaktır. Komisyonların başlıca görevleri arasında uzmanlık alanlarındaki bilimsel bilginin üretilmesini sağlamak, mesleki sorunları tespit etmek, çözüm önerileri sunmak, araştırma ve geliştirme faaliyetlerini yapmak, eğitim öğretim faaliyetlerini düzenlemek yer almaktadır.

AYAYDER Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Çalışma Komisyonu (SSİÇK) tarafından hazırlanan bu rapor ile Türkiye'deki Sivil Savunma ve İtfaiyecilik programlarının durumu ele alınmaktadır. AYAYDER SSİÇK tarafından hazırlanan bu raporun Sivil Savunma ve İtfaiyecilik ön lisans programlarına, Acil Yardım ve Afet Yönetimi lisans programlarına, itfaiyecilik teşkilatlarına ve ilgili diğer kurum ve kuruluşlara çalışmalarında yön vereceğini düşünmekteyim.

Bu raporun hazırlanmasında emeği geçen SSİ Çalışma Komisyonumuzun Başkanı Öğr. Gör. Mustafa DOĞAN başta olmak üzere değerli üyelerine yoğun bilgi içerikli bu raporu hazırladıkları için teşekkür ediyorum.

Hüseyin KOÇAK MSc, PhDc
AYAYDER Başkanı

ÖNSÖZ

AYAYDER Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Çalışma komisyonu, sivil savunma ve itfaiyecilik programında müfredat, eğitim, uygulama, araç – gereç ve ekipmanlar ile diğer konularda hedeflenen standartları sağlamak adına çalışmalar yapmaktadır. Bu alanda uzman akademisyenlerden oluşan ekip, tecrübeler doğrultusunda görmüş oldukları iyi uygulama örnekleri ile eksik ve yanlış yöntemleri bir araya getirerek bu programlarda eğitim gören öğrenciler ve akademisyenlere yol göstermeyi amaçlamıştır. İfade edilen amaç doğrultusunda komisyon tarafından hazırlanan bu rapor, program hakkında bilgi edinmek isteyen öğrenci ve akademisyenlere yol gösterici olacaktır.

Komisyonun ilk çalışması olan bu raporu takiben, sivil savunma ve itfaiyecilik alanında standart oluşturmak ve mesleğin tercih edilebilirliğini arttırmak adına çeşitli konularda raporlar hazırlanacaktır. Çalışma komisyonu başkanı olarak, raporun hazırlanması için bilgi ve tecrübelerini paylaşan komisyon üyelerinin her birine minnettarlığımı sunuyorum. Programın gelişimi adına hazırlanan ve yapılacak çalışmalar literatüre, öğrencilere ve alanda ders veren eğitmenlere birer kılavuz niteliği taşıyacaktır. Aynı zamanda raporun editörlüğünü yapan AYAYDER başkanı Sayın Hüseyin Koçak ve Yönetim Kurulu üyelerine teşekkür ederim.

Mustafa DOĞAN MSc, PhDc
AYAYDER Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Çalışma
Komisyon Başkanı

1. Mevcut Durum Analizi

Ülkemizde, yerel afet ve acil durum yönetiminde İl Afet ve Acil Durum Yönetim Müdürlüğü ile Yerel İtfaiye Teşkilatlarına önemli sorumluluklar yüklenmiştir. Günümüzde ilgili kurum ve kuruluşlar bu yükümlülükleri yerine getirmek amacıyla, olası tüm tehlikelere karşı hazırlıklı olmak ve zararları en aza indirmek amacıyla kapasite gelişimlerini geliştirmiş ülkeler seviyesini çıkarmaktadır. Özellikle araç-gereç, ekipman ve malzeme ihtiyaçlarını tamamlamaya ve bu ekipmanı kullanabilen mesleki teknik yeterliliğe haiz personel istihdam edilmeye önem gösterilmektedir.

Acil yardım ve afet yönetiminde ihtiyaç duyulan teknik mesleki yeterliliğe sahip insan gücünü arttırmak ve bu alanda personel ihtiyacını tamamlamak amacıyla üniversiteler ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora düzeyinde programlar açmıştır. Türkiye'de 1996 yılında Kocaeli Üniversitesi bu amaçla Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı'nı açmıştır. Daha sonra kamuda bu alanda kalifiyeli personel taleplerinin artması, özel sektörde ihtiyaç duyulması ve Devlet Hava Meydanlarındaki yangınla mücadele birimlerinin ihtiyaçları da eklenince bu programların sayısı 2017 yılı itibariyle normal öğretim ve ikinci öğretimle beraber bu sayı yirmi dokuzu (29) bulmuştur. Bu programlar ve bünyesinde faaliyet gösterdikleri devlet üniversiteleri aşağıdaki Tablo 1'de gösterilmiştir. Öğretim şekli ağırlıklı olarak gündüz yapılmakla beraber gece öğretimi yapan üniversiteler de bulunmaktadır.

Tablo - 1: 2016-2017 Eğitim Öğretim Dönemi Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programları (gündüz ve ikinci

Üniversite Adı	Program Adı	Öğretim Türü	Kontenjan 2017	Yerleşen Öğrenci 2016	En Düşük YGS Puanı 2016
EGE ÜNİVERSİTESİ Ege MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	Gündüz	50 + 2	Doldu (*SG:25 / **YGS:21)	324,35762
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ Ceyhan MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	Gündüz	50 + 2	Doldu (SG:20 / YGS:21)	315,65404
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ Teknik Bilimler MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	Gündüz	45 + 2	Doldu (SG:19 / YGS:17)	314,18111
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ Teknik Bilimler MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	Gündüz	65 + 2	Doldu (SG:33 / YGS:28)	310,37832
BİTLİS EREN ÜNİVERSİTESİ Teknik Bilimler MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	Gündüz	40 + 1	Doldu (SG:21 / YGS:20)	305,45803
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ Oğuzeli MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	Gündüz	60 + 2	Doldu (SG:25 / YGS:26)	303,5619
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ İzmit MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	Gündüz	65 + 2	Doldu (SG:32 / YGS:29)	302,23077
YALOVA ÜNİVERSİTESİ Yalova MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	Gündüz	50 + 4	Doldu (SG:17 / YGS:16)	300,96419
DUMLUPINAR ÜNİVERSİTESİ Kütahya Teknik Bilimler MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	Gündüz	50 + 2	Doldu (SG:23 / YGS:18)	292,71392
NAMIK KEMAL ÜNİVERSİTESİ Çerkezköy MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	Gündüz	35 + 1	Doldu (SG:18 / YGS:18)	291,8286
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ Yapraklı MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	Gündüz	60 + 2	Doldu (SG:26 / YGS:25)	289,80405

Üniversite Adı	Program Adı	Öğretim Türü	Kontenjan 2017	Yerleşen Öğrenci 2016	En Düşük YGS Puanı 2016
AMASYA ÜNİVERSİTESİ Suluova MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	Gündüz	60 + 2	Doldu (SG:31 / YGS:30)	289,11387
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ Espiyer MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	Gündüz	60 + 2	Doldu (SG:26 / YGS:25)	286,84026
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Teknik Bilimler MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	Gündüz	65 + 2	Doldu (SG:33 / YGS:28)	286,23423
ARTVİN ÇORUH ÜNİVERSİTESİ Artvin MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	Gündüz	50 + 2	Doldu (SG:20 / YGS:21)	286,08126
HİTİT ÜNİVERSİTESİ Alaca Avni Çelik MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	Gündüz	55 + 2	Doldu (SG:24 / YGS:22)	284,90884
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ Horasan MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	Gündüz	95 + 3	Doldu (SG:46 / YGS:46)	278,34867
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ Bozkurt MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	Gündüz	65 + 2	Doldu (SG:31 / YGS:30)	277,05782
ERZİNCAN ÜNİVERSİTESİ Üzümlü MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	Gündüz	60 + 2	Yeni (SG:--- / YGS:---)	---
NECMETTİN ERBAKAN ÜNİVERSİTESİ Meram MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	Gündüz	50 + 2	Yeni (SG:--- / YGS:---)	---
BİNGÖL ÜNİVERSİTESİ Genç MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	Gündüz	60 + 2	Yeni (SG:--- / YGS:---)	---
AMASYA ÜNİVERSİTESİ Suluova MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	İkinci	50 + 2	Doldu (SG:21 / YGS:20)	276,53059
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ Yapraklı MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	İkinci	50 + 2	Doldu (SG:20 / YGS:21)	275,29322
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ Espiyer MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	İkinci	60 + 2	Doldu (SG:25 / YGS:26)	275,21361
KARABÜK ÜNİVERSİTESİ Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Teknik Bilimler MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	İkinci	65 + 2	Doldu (SG:32 / YGS:29)	278,08262
AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ Teknik Bilimler MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	İkinci	60 + 2	Doldu (SG:31 / YGS:30)	295,59088
KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ İzmit MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	İkinci	65 + 2	Doldu (SG:33 / YGS:28)	287,56419
GAZİANTEP ÜNİVERSİTESİ Oğuzeli MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	İkinci	60 + 2	Doldu (SG:27 / YGS:24)	292,35498
KASTAMONU ÜNİVERSİTESİ Bozkurt MYO	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	İkinci	30 + 1	Yeni (SG:--- / YGS:---)	---

Kaynak: Yüksek Öğretim Kurumu Ön lisans Tercih kılavuzu. URL: <https://yokatlas.yok.gov.tr/tercih-sihirbazi-t3-tablo.php?p=ygs6> (Erişim: Kasım 2017)

*SG: Sınavsız Geçiş ile yerleşen öğrenci sayısı **YGS: Yükseköğretime Geçiş Sınavı ile yerleşen öğrenci sayısı

Üniversitelerin cazibesini ve öğrenci sayısını arttırmak amacıyla, altyapısı olmayan ve uygulama alanlarından yoksun üniversitelerde bu programların açıldığı görülmektedir. Bu durum SSİ mezunlarının niceliğini hızlı bir şekilde arttırmakta yoğun bir uygulama becerisi gerektiren eğitim programı nitelik olarak yetersiz kalmaktadır. Temel amacı yaşam kurtarmak olan bir meslekte eğitim ve uygulamaların niteliği yaralanma ve ölüm sayılarını olumsuz olarak etkileyecektir.

Afet ve acil durum birimlerinde görev alacak personelin iki (2) yıllık ön lisans programlarından mezun olarak yeterli bilgi ve tecrübeye sahip olamayacağı düşüncesiyle, Milli Eğitim Bakanlığı'nın ortaöğretim düzeyinde mesleki eğitim veren meslek liselerinde İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği Alanları açılarak mesleğe yönlendirme lise döneminden başlanmıştır. Meslek liselerindeki itfaiyecilik ve yangın güvenliği alanlarının bulunduğu iller ve okullar Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo - 2: 2017-2018 Eğitim Öğretim Dönemi Mevcut İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği Alanları

Sıra No	Bulunduğu İl/İlçe	Okul Adı
1	İstanbul / Bayrampaşa	Şehit Büyükelçi İsmail Erez Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
2	İzmir / Buca	İzmir Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliği Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
3	Ankara / Altındağ	İskitler Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
4	Kocaeli / İzmit	Atatürk Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
5	Kayseri / Kocasinan	Ahi Evran Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
6	Bursa / Osmangazi	Tophane Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
13	Kırşehir / Merkez	Kırşehir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
8	Adana / Çukurova	Kurttepe Şehit Ali Öztaş Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
9	Afyonkarahisar / Merkez	Afyonkarahisar Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
10	Burdur / Merkez	Burdur Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
11	Isparta / Merkez	TOBB Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi
12	Konya / Meram	Kozağaç Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi

Kaynak: İl, ilçe İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği alanı olan meslek liseleri. Url: <http://www.mesleklisesi.net/meslek-bolumleri/forums/nedir/il-ilce-itfaiyecilik-ve-yangin-guvenligi-alani-olan-meslek-liseleri> (Erişim: Kasım 2017)

2017 – 2018 eğitim ve öğretim döneminde, yükseköğretim kurumlarına girişte sınavsız geçiş sisteminin kalkmasıyla beraber sivil savunma ve itfaiyecilik programlarına, mevcut tüm alanlardan öğrenci geçişi yapılabilmektedir. Öğrenciler, programa YGS-6/TYT puanı ile alınmaktadır. Bununla birlikte bazı meslek alanlarına ek puanlar verilerek bu puan hesaplanmaktadır.

Lise döneminden başlamak üzere kendisine sivil savunma ve itfaiyecilik alanında kariyer hedefi belirlemiş öğrencilerin liseden mezun olduklarında bu programa TYT sınavı ile yerleşmeleri liseden üniversiteye geçiş oranını düşürmektedir.

Mevcut programlarda kız-erkek öğrenci ayrımı, sadece Yalova Üniversitesi'nde bulunmakta olup, kız ve erkek öğrenciler için ayrı kontenjanlar belirlenmiştir. Diğer üniversitelerde bu ayrım olmamakla beraber ağırlıklı olarak erkek öğrenciler tarafından tercih edilmektedir. Bu yönelim ülkemizdeki yerel itfaiye birimlerine bakış açılarından kaynaklandığı, bu birimlerde bayan personel sayısının çok az olması veya hiç bulunmaması bu tercihleri yönlendirebilmektedir.

İtfaiye teşkilatları ve acil durum birimleri yirmi dört saat esasına göre çalıştıklarından dolayı birimlerde dinlenme, yemek, temizlik alanlarının da hem bayan hem de erkeklere göre tasarlanması gerekmektedir. Fiziksel güç isteyen meslek olması bu programın kız öğrenciler tarafından daha az tercih edilmesine neden olmaktadır.

Programa öğrenci kabulünde, bazı üniversitelere girişte öğrenciler tarafından, herhangi bir sağlık kuruluşları ya da aile hekimliklerinden “Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programında okumasında sağlık yönünden bir sakıncası yoktur” ibaresi içeren yazı almaları gerekmektedir. Bunun yanında herhangi bir ön şart istemeyen üniversiteler de mevcuttur.

Programda ders veren mevcut öğretim elemanlarının unvan dağılımları ve uzmanlık alanları incelendiğinde ağırlıklı olarak öğretim görevlisi bulunmaktadır. Öğretim elemanlarının lisans mezuniyet alanları Tablo 3' gösterilmiştir.

Tablo - 3: Mevcut Öğretim Elemanlarının Lisans Mezuniyet Bilgileri

Sıra No	Lisans Mezuniyet Alanları
1	Acil Yardım Ve Afet Yönetimi Bölümü
2	Beden Eğitimi Ve Spor Yüksekokulu Antrenörlük Eğitimi Bölümü
3	Eğitim Fakültesi Fizik Öğretmenliği Pr.
4	Fen Fakültesi Kimya Bölümü
5	Fen-Edebiyat Fakültesi Biyoloji Bölümü
6	Fen-Edebiyat Fakültesi Kimya Bölümü
7	Hemşirelik Bölümü
8	Hukuk Fakültesi Hukuk Pr.
9	İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü
10	İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü
11	İktisat Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü
12	Matematik Ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü
13	Mühendislik Fakültesi Elektrik Mühendisliği Bölümü
14	Mühendislik Fakültesi İnşaat Mühendisliği Bölümü
15	Mühendislik Fakültesi Jeofizik Mühendisliği Pr.
16	Mühendislik Fakültesi Kimya Mühendisliği Bölümü
17	Mühendislik Fakültesi Makine Mühendisliği Bölümü
18	Mühendislik Fakültesi Metalürji Ve Malzeme Mühendisliği Bölümü
19	Mühendislik-Mimarlık Fakültesi
20	Orman Fakültesi Orman Endüstrisi Mühendisliği Bölümü
21	Teknik Eğitim Fakültesi Makine Eğitimi Bölümü
22	Teknik Eğitim Fakültesi Metal Eğitimi Bölümü
23	Teknik Eğitim Fakültesi Talaşlı Üretim Eğitimi Bölümü

Kaynak: Bu şekil yazar tarafından üniversitelerin web sayfalarındaki özgeçmiş bilgilerinden derlenmiştir.

Acil Yardım ve Afet Yönetimi lisans bölümünün Sivil Savunma ve İtfaiyecilik programının üst öğrenimi olmasına rağmen 2016 yılı YÖK verilerine göre mevcut öğretim elemanı sayısı 95 kişi olmakla beraber bu eğitimcilerin yalnızca 10 öğretim elemanı bu lisans bölümü mezunudur. Acil Yardım ve Afet yönetimi lisans eğitimi itfaiyecilikle ilgili mesleki ve teknik ders ve uygulamaların yanı sıra eğitim öğretim ve uygulamaları, eğitim psikolojisi, halk sağlığı, halk eğitimi gibi konularda da dersleri barındırmaktadır. Bu açıdan Sivil Savunma ve İtfaiyecilik ön lisans programının öğretim kadrolarında ve alanda eğitimci düzeyinde rahatlıkla çalışabilir. Sonuç olarak Programın teknik teorik ve uygulamalı eğitimlerde başarıyı sağlama adına bu sayının artırılması gerektiği görülmektedir.

2. Eğitim ve Öğretim

Sivil savunma ve itfaiyecilik programlarının ders müfredatları istihdam alanlarına göre şekillenmektedir. Bununla beraber genel kültür ve genel yetenek düzeylerini arttırmak amacıyla çok kapsamlı seçmeli dersler de verildiği görülmektedir. Eğitim ve öğretimin yükseköğretim kurumlarında istenilen seviyenin üzerine çıkması öğretim görevlilerinin ve okutmanların bu alanda uzman olmalarıyla doğru orantılıdır.

Bu program, yükseköğretimde sivil savunma ve itfaiyecilik alanında 120 ECTS kredilik kısa dönem derece sistemine tabidir. Program başarılı bir şekilde tamamlanıp, program yeterlilikleri sağlandığında sivil savunma ve itfaiyecilik alanında ön lisans derecesine sahip olunmaktadır.

Sivil savunma ve itfaiyecilik programının üst öğrenimi olan ve dikey geçiş sınavı ile lisans bölüme tamamlanmış bölüm olan Acil Yardım ve Afet Yönetimi bölümü mezunlarına ile alanda mesleki tecrübeye sahip eğitimcilerin, öğretim görevlisi ve okutman kadrolarında görevlendirilmesi programın eğitim ve öğretim kalitesini arttıracaktır.

Programın, uygulamalı ve teorik eğitimlerinin istenilen seviyede gerçekleştirilebilmesi üniversitelerdeki araç-gereç ve diğer mesleki ekipmanların varlığına bağlıdır. Bu araç ve ekipmanların maliyetlerinin yüksek olması, ders veren öğretim elemanlarının mesleki tecrübe eksikliği, uygulama alanlarının olmaması, öğrenci kontenjanlarının çok fazla olması gibi nedenler eğitim ve öğretimde istenilen başarıya ulaşmayı engellemektedir.

Öğrencilerin programı başarıyla tamamlayabilmeleri derslerde başarı gösterip geçmeleri ve sorumlu oldukları staj eğitimlerini tamamlamalarına bağlıdır. Bazı üniversiteler staj zorunluluğunu kaldırılmış olup, öğrencilerin başarısı tamamen derslerdeki başarıya bağlanmıştır.

Programda uygulanan eğitim müfredatı incelendiğinde, üniversiteler arasında bazı temel derslerin aynı olduğu, çoğunlukla farklı derslerin işlendiği görülmektedir. Birimler arasındaki bu farklılıklar, özellikle öğrencilerin üniversiteler arasındaki yatay geçiş yapmaları durumunda öğrencinin ders uyumsuzluğuna neden olmaktadır. Ayrıca mesleki açıdan standart bir eğitim almadığı görülmektedir.

Programın öğrenme çıktıları üniversiteler arasında farklılık göstermekle beraber genel öğrenme çıktıları Tablo 4'te gösterilmiştir.

Tablo - 4: Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı Öğrenme Çıktıları

Sıra No	Öğrenme Çıktısı
1	Sivil savunma ve itfaiyecilikte kullanılan araç gereç ve malzemelerin özellikleri hakkında bilgi sahibi olabilir, ekipmanın operasyonlarda kullanım şekillerini öğrenebilir ve olay sonrası bakım ve temizliğini yapar.
2	Sivil savunma ve itfaiyecilikte tehlikeli kimyasal maddeler hakkında bilgi sahibi olabilir, numune toplama kitlelerini kullanabilir ve bu maddelere karşı müdahale organizasyonlarını yönetir.
3	En az bir yabancı dili Avrupa Dil Portföyü A2 genel düzeyinde alanıyla ilgili bilgileri izler ve meslektaşları ile iletişim kurar.
4	Alanının gerektirdiği en az Avrupa Bilgisayar Kullanma Lisansı Temel Düzeyinde bilgisayar yazılımı ile birlikte bilişim ve iletişim teknolojilerini kullanır.
5	Sivil savunma ve itfaiyecilikte afet ve acil durumlar öncesinde gerekli planları hazırlayabilir, esnasında kısa sürede müdahale organizasyonlarını yönetebilir, sonrasında ise hasar tespit çalışmalarını yapabilir. Olay yeri inceleme yöntemlerini kullanarak olayın çıkış sebeplerini belirleyebilir ve rapor hazırlar.
6	İtfaiyenin temel esasları olan yanma ve yangın bilgisi, ekiplerin kurulumu ve görev dağılımları, yangına müdahale yöntemleri, itfaiye teşkilatının tarihçesi, misyonu, itfaiye eğitimlerinin standartları, itfaiye mevzuat ve yönetmeliklerinin uygulanması, yapılarda proje bilgisini uygulayabilme ve yerinde denetim çalışması gibi konularda beceri sahibi olur.
7	Sivil savunma ve itfaiyecilikte arama ve kurtarma yöntemlerini öğrenerek, gerekli olan ekipmanın niteliklerini ve doğru kullanım şekillerini öğrenir.

Sıra No	Öğrenme Çıktısı
8	Hava alanlarında görev yapan hava arama kurtarma ekibinin (ARFF) görev tanımını, standartlarını, çalışma prensiplerini ve operasyon yöntemlerini kullanarak liderlik yapabilir ve olay yerini yönetir.
9	Sivil savunma ve itfaiyecilikte görev yapan personelin mesleğin etik kurallarını öğrenme, kişisel yeterlilik, fiziksel güce sahip olma ve ekip ruhunun önemini kavrar.
10	İtfaiyecilikte spesifik nitelik taşıyan orman yangınları, deniz yangınları ve endüstriyel yangınlar hakkında bilgi sahibi olmak, bu tür yangınlara karşı operasyon bilgisine sahip olabilir, olayı ve müdahale ekiplerini yönetir.
11	Sivil savunma ve itfaiyecilikte gerekli olan fiziksel yeterliliği kazanabilir, grup içi dinamizmi sağlayabilir ve bulunduğu coğrafyayı doğru analiz eder.
12	Afet ve acil durumlarda harita ve kroki okuyabilir, pusulayı etkin kullanır.
13	Afet ve acil durum yönetimi hakkında bilgi sahibi olabilir. Etkili bir iletişim becerisi kazanarak olay yerine müdahale çalışmalarına liderlik edebilir ve grup içerisinde etkin çalışır.
14	Afet ve acil durumlarda temel ilk yardım uygulamalarını etkin bir şekilde kullanabilir ve karşılaşılabilecek psikolojik durumları doğru yönetir.
15	Temel hukuki bilgiye ve mevzuat bilgisine sahip olabilir ve bunları kullanır.

Kaynak: Çankırı Karatekin Üniversitesi Bologna Sistemi. Url: <http://bbs.karatekin.edu.tr/bolumdetay.aspx?path=18&bko-d=04&fkod=11> (Erişim: Kasım 2017)

3. İstihdam Olanakları

Programın eğitim ve öğretim müfredatı içeriği incelendiğinde kamu ve özel sektörün yangın güvenliği, itfaiyecilik, sivil savunma alanlarındaki teknik insan kaynağı ihtiyacını karşılamaya yönelik düzenlendiği görülmektedir. Program mezunlarının kamu sektöründe çalışabilecekleri alanlar olarak; büyükşehir belediyeleri itfaiye dairesi başkanlıkları ve belediye itfaiye müdürlüklerinde “itfaiye eri” olarak, çeşitli kamu kurumlarında “itfaiyeci” olarak, Devlet Hava Meydanları İşletmeleri’nde “ARFF memuru” olarak ve yine bazı kurumlarda “itfaiye teknikeri” olarak istihdam edilmektedir. Tablo 5’te yıllara göre sivil savunma ve itfaiyecilik programından kamuya alınan memur sayıları gösterilmiştir.

Programın öğrenme çıktıları dikkate alınarak değerlendirildiğinde mezun öğrenciler İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri bünyesinde arama ve kurtarma teknikeri olarakta çalışabilirler. Ancak AFAD İl Müdürlükleri tarafından bu konuda herhangi bir alımın olmadığı görülmektedir. Mezunlar kamu kurumlarına ek olarak özel sektörün yangınla mücadele, yangın güvenliği ve acil durum ekiplerinde görev yapabilmektedir.

Tablo - 5: Yıllara Göre Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programından Kamuya Alınan Memur Sayısı

Ünvan	Yıl	Kontenjan	Min.Puan	Max.Puan
	Tüm Yıllar Toplamı	1,124	64.342	94.678
Arff Memuru	2017	140	76.409	90.933
Arff Memuru	2016	203	67.379	93.043
Arff Memuru	2015	213	69.226	84.890
Arff Memuru	2014	75	73.116	91.480
Arff Memuru	2013	100	65.300	82.699
Arff Memuru	2012	94	67.326	94.678
	Yıllar Toplamı	825	65.300	94.678
İtfaiye Eri	2017	118	69.950	83.574
İtfaiye Eri	2016	17	68.523	71.223
İtfaiye Eri	2013	52	65.226	78.397
İtfaiye Eri	2012	11	72.542	82.749
İtfaiye Eri	Yıllar Toplamı	198	65.226	83.574
İtfaiyeci	2017	4	76.721	77.239
İtfaiyeci	2016	20	67.668	72.003
İtfaiyeci	2015	7	72.176	78.913
İtfaiyeci	2014	6	70.848	81.276
İtfaiyeci	2013	6	66.517	69.762
İtfaiyeci	2012	55	64.342	78.758
İtfaiyeci	Yıllar Toplamı	98	64.342	81.276
Tekniker	2016	1	74.785	74.785
Tekniker	2013	1	71.661	71.661
Tekniker	2012	1	78.790	78.790
Tekniker	Yıllar Toplamı	3	71.661	78.790

Kaynak: Yıllara göre, bu bölümden, kamuya alınan memur sayısı. Url: <https://kpss.memurlar.net/istatistik/unvan/default.aspx?Type=3&Branch=9023.0> (Erişim: Kasım 2017).

Belediye İtfaiye Yönetmeliği’ndeki yapılan son değişiklikle beraber itfaiye birimlerine personel alımında merkezi sınavla geçişlerin önüne geçilmiş olup, yerel yönetimlerin kendi yapacakları sınavla personel almalarının önü açılmıştır. Bu yöntemle alınacak personelin en az ortaöğretim mezunu olma şartının aranması, sivil savunma ve itfaiyecilik programı mezunlarının yerel itfaiye birimlerinde çalışmalarının önünde bir engel olduğu görülmektedir.

4. Lisans ve Lisansüstü Eğitim Alanları

4.1. Akademik Kariyer

Sivil savunma ve itfaiyecilik programını başarıyla bitiren mezunlar Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi (ÖSYM) tarafından her yapılan Dikey Geçiş Sınavına (DGS) girerek ilgili alanlarda lisans tamamlayabilmektedir. Sivil savunma ve itfaiyecilik alanına bilimsel anlamda katkı sağlamak, gereksinim duyulan araştırma alanlarında uzmanlaşmak, uluslararası alanda bilimsel projeler ve tezler hazırlamak amacıyla lisans ve lisansüstü eğitimin önemi ortaya çıkmaktadır. Mezunların, DGS'ye girerek lisans eğitimlerini tamamlayabilecekleri bölümler Tablo 6'te gösterilmiştir.

Tablo - 6: Ön lisans Mezuniyet Alanlarına Göre Dikey Geçiş Yapılabilecek Lisans Bölümleri

Alan Kodu	Ön Lisans Mezuniyet Alanı	Tercih Yapılabilecek Lisans Programları	Lisans Alan Kodu
9023	Sivil Savunma ve İtfaiyecilik	Acil Yardım ve Afet Yönetimi	8342
		Sosyal Hizmetler	6318

Kaynak: Önlisans mezuniyet alanlarına göre dikey geçiş yapılabilecek lisans programları. Url: http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2017/DGS/tablo-2_24052017.pdf (Erişim: Aralık 2017)

Tercih edilebilecek iki bölüm mevcut olup bunlardan Sosyal Hizmetler farklı bir uzmanlık alanını teşkil etmektedir. Ancak Acil Yardım ve Afet Yönetimi lisans programının eğitim müfredatı incelendiğinde Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Programı'nın üst öğrenimi ve uzmanlık eğitimi olduğu görülmektedir. Bununla beraber açık öğretim programlarında fark dersleri olarak lisans tamamlayabilecekleri bölümler de Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, İktisat, Kamu Yönetimi, Maliye, Uluslararası İlişkiler, İşletme, Konaklama İşletmeciliği, Sosyal Hizmet ile Halkla İlişkiler ve Reklamcılık'tır.

Sivil savunma ve itfaiyecilik programı mezunlarının yüksek lisans ve doktora yapabilmeleri için öncelikle lisans tamamlamaları, daha sonra akademik lisansüstü eğitim sınavında (ALES) ve şarta bağlı olarak yabancı dil yeterliliklerini yerine getirmek gerekmektedir. Bu şartları taşımak ve Acil Yardım ve Afet Yönetimi lisans bölümünü tamamlamak koşuluyla mezunlar; afet yönetimi, afetlerde halk sağlığı, afet eğitimi ve yönetimi, doğal afetlerin risk yönetimi ile yangın güvenliği ve yanma alanlarında uzmanlaşabilmektedir.

4.2. Öğretmenlik Fırsatı

Milli Eğitim Bakanlığına bağlı İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği alanından öğretmen olarak çalışabilecek lisans alanı olarak Acil Yardım ve Afet Yönetimi lisans mezunlarının alan uzmanı olarak belirlemiştir. Tablo 6'da gösterilmiştir.

Tablo 7: İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği Alanı Öğretmen Atama Şartları

Sıra No	Ön Lisans Mezuniyet Alanı	Mezun Olduğu Lisans Program/Fakülte	Okutacağı Dersler
43	İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği (Değişik: 26/01/2016 tarih ve 2 sayılı TTKK)	Acil Yardım ve Afet Yönetimi	<ul style="list-style-type: none">İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği Alanının;İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği dalının alan/dal dersleriDiğer alanların İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği alanına ait alan/dal dersleri ve modülleri

Kaynak: Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları Url: <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretmenlik-alanlari/icerik/201> (Erişim: Kasım 2017)

5. Sonuç ve Öneriler

5.1. Afet ve acil durum birimlerinde çalışan personelin teknik düzeyde bilgi ve becerilere sahip olmaları büyük önem arz etmektedir. Bu açığı kapatmak için ön lisans düzeyinde açılan sivil savunma ve itfaiyecilik programları, öğrencilerin tercih ettiği ve mezunların kamuda ve özel sektörde istihdam bulduğu ve tercih edilen bir program olmaktadır.

5.2. Programın öğrenciler tarafından ilgi görmesi ve tercih edilmesi kontrolsüz bir şekilde sınıf kontenjanlarının artırılmasına ve altyapısı hazır olmayan il ve ilçelerde programın açılmasına neden olmaktadır. Bu şekilde altyapısı, araç ve ekipman ile uzman öğretim elemanı mevcut olmayan yerlerde programın açılması eğitim kalitesini düşürmekle beraber programın ileriki dönemlerde tercih edilebilirliğini azaltacaktır. Bu nedenle akademik alt yapısı oluşturulmayan bölümler açılmamalıdır.

5.3. Bundan sonra açılacak bölümlerin eğitim kalitesinin artırılması için bölüm öğretim elamanlarından en az 1 (bir) adet AYAY lisans mezunu olması şartı getirilmelidir.

5.4. Programda ders veren öğretim elemanlarının unvanları incelendiğinde büyük oranının öğretim görevlisi olduğu ve programda görevli öğretim üyesinin çok az olduğu görülmüştür. Buradan hareketle öğretim görevlilerinin unvan aldıklarında farklı alanları tercih ettikleri, sivil savunma ve itfaiyecilik programını akademiye geçiş yolu olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Bu durum sık sık öğretim elemanı değişimine işaret etmekte ve eğitim öğretim açısından uzun dönemli planların yapılamayacağı anlamına gelmektedir.

5.5. Sivil savunma ve itfaiyecilik programı müfredatı incelendiğinde teorik ve uygulamalı derslerin olduğu görülmektedir. Ancak uygulamalı dersler için araç, gereç ve ekipmanların yeterli olmadığı birçok üniversite bulunmaktadır. Alan ve ekipman yetersizliği, nitelikli personel yetiştirmenin önünde büyük bir engel oluşturmaktadır. Bu sorunu gidermek adına programlar, işbirliği protokolleri ile yerel acil durum birimlerinden yardım alabilirler. Özellikle İtfaiye Daire Başkanlıkları/Müdürlükleri ve İl Afet ve Acil Durum Müdürlükleri ile protokoller yapılabilir.

5.6. Programların ders müfredatlarındaki mevcut farklılıklar, öğrencilerin yatay geçiş yapmalarının önünde bir engel olarak durmakla beraber, bazı üniversitelerde öğrenciyi mesleğe hazırlamak yerine adeta öğrenciyi kamu personeli seçme sınavına hazırlar gibi müfredatlar hazırlanmıştır. Bu gibi sorunların önüne geçmek amacıyla akademik ve ilgili kamu kurumların düzenli olarak bilgi alış verişi yapabilecekleri ortamlar oluşturulmalı, gelişen ve değişen şartlara göre müfredatlar güncellenmelidir.

5.7. Yerel itfaiye teşkilatlarına itfaiyeci alımı ile ilgili çıkartılmış olan yönetmelikte en az ortaöğretim şartının aranması, sivil savunma ve itfaiyecilik ön lisans mezunu şartının spesifik olarak belirtilmemesi, mezunların İtfaiye birimlerinde çalışmalarının önünde bir engel olarak durmaktadır. Bu nedenle yönetmelikte lise mezunları için İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği teknisyenleri, ön lisans mezunları için Sivil Savunma ve İtfaiyecilik Ön lisans programı mezunları, lisans mezunları için Acil Yardım ve Afet Yönetimi lisans programı mezunları net bir şekilde belirtilmelidir.

5.8. Sivil savunma ve itfaiyecilik programının kız öğrenciler tarafından daha çok tercih edilmesinin sağlanması amacıyla yerel itfaiye teşkilatlarının çalışma koşulları ve mevcut düzeni bu doğrultuda iyileştirilebilir. Örneğin yatma, temizlik, yeme-içme ortamları ve dinleme gibi ortak kullanım alanları bayanlara göre de düzenlenebilir.

5.9. Alanlarında akademik kariyer yapmak ve uzmanlaşmak isteyen sivil savunma vitfaiyecilik programı mezunları dikey geçiş sınavı ile acil yardım ve afet yönetimi programını tercih edebilmektedir. Bu nedenle AYAY lisans programlarındaki DGS kontenjanlarının artırılması ve mezunların lisans eğitimine yönlendirilmesi gerekmektedir.

5.10. İlgili lisansüstü programlarının az ve yetersiz olması öğrencilerin alanda uzmanlaşmalarının ve

yeterli akademik derinliğe önünde bir engel teşkil etmektedir.

5.11. Bu program mezunlarının İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği alanlarında öğretmen olmaları acil yardım ve afet yönetimi lisans programının tamamlamalarına bağlıdır.

Kaynakça

AFAD (2015). Türkiye Afet Müdahale Planı. Erişim: https://www.afad.gov.tr/upload/Node/2419/files/Afet_Mud_Pl_ResmiG_20122013.pdf

Belediye İtfaiye Yönetmeliği. Resmi Gazete, 26326. 21 Haziran 2006. Erişim: [http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.10713&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=\(Kasım 2017\)](http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.Aspx?MevzuatKod=7.5.10713&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=(Kasım 2017))

Dikey Geçiş Yapılabilecek Lisans Bölümleri. Erişim: http://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2017/DGS/tablo-2_24052017.pdf (Aralık 2017)

İçişleri Bakanlığı (2017). Belediye İtfaiye Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik. <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2017/11/201711114-1.htm>

İtfaiyecilik ve Yangın Güvenliği Alanı bulunan liseler. Erişim: <http://www.mesleklisesi.net/meslek-bolumleri/forums/nedir/il-ilce-itfaiyecilik-ve-yangin-guvenligi-alani-olan-meslek-liseleri> (Kasım 2017)

Kamuya Yerleşen Personel İstatistikleri. Erişim: <https://kpss.memurlar.net/istatistik/unvan/default.aspx?Type=3&Branch=9023.0> (Aralık 2017)

Öğretmenlik Alanları, Atama ve Ders Okutma Esasları. Erişim: <http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretmenlik- Alanlari/icerik/201>

Programın Öğrenme Çıktıları. Erişim: <http://bbs.karatekin.edu.tr/bolumdetay.aspx?path=18&bkod=04&fkod=11> (Kasım 2017)

YÖK (2017). Ön lisans Tercih Kılavuzu Erişimi: <https://yokatlas.yok.gov.tr/tercih-sihirbazi-t3-tablo.php?p=ygs6> (Kasım 2017)

